

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Casa de Comerț „Codru-Market” Societate cu Răspundere Limitată, casarea deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Casei de Comerț „Codru-Market” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la repunerea în termenul de prescripție, încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2rac-78/23
nr. PIGD 2-19076168-01-2rac-04052023)

Admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motiv că instanța de apel nu cercetat toate circumstanțele ce țin de întreruperea termenului de prescripție.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru – jud. N. Lupașcu
Curtea de Apel Chișinău – jud. N. Budăi, D. Băbălău, I. Dutca

07 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Casa de Comerț „Codru-Market” Societate cu Răspundere Limitată,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 13 februarie 2019, Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” (în continuare SA „Moldovagaz”) a depus cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererea din 09 iunie 2021, împotriva Casei de Comerț „Codru-Market” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare CC „Codru-Market” SRL) cu privire la repunerea în termenul de prescripție, încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată (vol. I, f.d. 3-6, 127-128, 161).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a invocat că, la 25 septembrie 2013, între SA „Moldovagaz”, în calitate de furnizor și SRL „Codru-Market”, în calitate de consumator, a fost încheiat contractul de furnizare a gazelor naturale nr. 3797.

3. Potrivit pct. 4.2.1, furnizorul s-a obligat să furnizeze consumatorului gaze naturale în continuu, iar consumatorul, conform pct. 4.3.2, s-a obligat să achite integral consumul de gaze naturale în termenul indicat în factură.

4. Totodată, conform pct. 4.3.12, consumatorul s-a obligat să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate. Prevederi similare sunt stipulate și la pct. 113 din Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale nr. 415 din 25 mai 2011.

5. La fel, prin prisma pct. 114 din Regulament, consumatorului final i se interzice să intervină sub orice formă asupra echipamentului de măsurare, inclusiv în funcționarea lui și asupra sigiliilor aplicate lui, precum și se interzice să influențeze echipamentul de măsurare cu diferite mijloace tehnice.

6. Reclamanta a indicat că, la 24 noiembrie 2015, operatorul de rețea SRL „Chișinău-gaz”, în prezența reprezentantului părâtei, a demontat echipamentul de măsurare. La demontare, operatorul de rețea a sesizat dubii în privința autenticității sigiliului uzinei producătoare.

7. În acest sens, reclamanta a făcut referire la prevederile pct. 121 din Regulament, care statuează că, în cazul depistării încălcării clauzelor contractuale de către consumatorul final, care au condus la neînregistrarea sau înregistrarea incompletă a volumului de gaze naturale consumat, personalul operatorului de rețea este obligat să demonstreze acest fapt consumatorului final și să întocmească actul de depistare a încălcării clauzelor contractuale.

8. Astfel, în corespundere cu prevederile pct. 121 din Regulament, la 24 noiembrie 2015, SRL "Chișinău-gaz" a întocmit Actul de depistare a încălcării clauzelor contractuale.

9. Tot la 24 noiembrie 2015 a fost efectuată constatarea tehnico-științifică a echipamentului de măsurare demontat de la CC „Codru-Market” SRL, iar în urma cercetării efectuate, a fost întocmit Raportul de constatare tehnico-științifică nr. 765, prin care s-a constatat că sigiliul uzinei producătoare a fost înlăturat și ulterior s-a instalat prezentul sigiliu, confecționat artizanal.

10. În opinia reclamantei, concluzia specialistului din Raportul de constatare tehnico-științifică demonstrează că sigiliul instalat la echipamentul de măsurare ce aparține CC „Codru-Market” SRL a fost contrafăcut, fapt ce constituie o încălcare a clauzelor contractuale.

11. Iar, în temeiul pct. 128 din Regulament, actul de depistare a încălcării clauzelor contractuale și/sau concluziile raportului constatării tehnico-științifică, rezultatele examinării altor factori, pot servi furnizorului drept bază pentru luarea deciziei privind încălcarea clauzelor contractuale de către consumatorul final, dacă acestea indică circumstanțele și mijloacele ce au condus la neînregistrarea sau înregistrarea incompletă a volumului de gaze naturale consumat.

12. Așa, în baza probelor administrate de către operatorul de rețea SRL „Chișinău-gaz”, prin care se demonstrează încălcarea clauzelor contractuale prin contrafacerea sigiliului, la 17 decembrie 2015, SA „Moldovagaz” a adoptat decizia nr. 167 privind efectuarea, în conformitate cu pct. 151 din Regulament, a calculului prin aplicarea metodei paușale, pentru perioada de 12 luni în sumă totală de 387 533,93 MDL.

13. Reclamanta a invocat că, în conformitate cu art. 51 alin. 4 lit. c) din Legea cu privire la gazele naturale nr. 123 din 23 decembrie 2009 (în vigoare la data adoptării deciziei), consumatorul final este obligat să achite consumul de gaze naturale calculat prin aplicarea sistemului paușal, dacă se constată încălcarea de către consumator a clauzelor contractuale care a condus la neînregistrarea sau înregistrarea incompletă a consumului de gaze naturale.

14. Deopotrivă, art. 83 alin. (5) din Legea cu privire la gazele naturale nr. 108/2016 (în vigoare din 08 iulie 2016) prevede că, în cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat gaze naturale prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea gazelor naturale consumate, care se determină prin aplicarea sistemului pașal.

15. Reclamanta a menționat că, CC „Codru-Market” SRL neîntemeiat refuză să achite consumul de gaze naturale conform deciziei nr. 167 din la 17 decembrie 2015 în sumă totală de 387 533,93 MDL, precum și facturat pentru luna decembrie 2015 în sumă de 870,41 MDL incluse în factura MG 0049912 din 31 decembrie 2015, dar și cel facturat pentru luna ianuarie 2016 incluse în factura nr. MG 0055768 din 31 ianuarie 2016 în sumă de 3 998 MDL. Astfel, datoria totală a CC „Codru-Market” SRL constituind 392 402,34 MDL.

16. Cu titlu subsecvent, reclamanta SA „Moldovagaz” a solicitat prin cererea de chemare în judecată concretizată repunerea acțiunii în termenul de prescripție, în temeiul art. 116 din Codul de procedură civilă, invocând că la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, se află în examinare cererea de chemare în judecată înaintată de către CC „Codru-Market” SRL împotriva SA „Moldovagaz”, prin care se contestă decizia SA „Moldovagaz” nr. 167 din 17 decembrie 2015 și facturile emise de furnizor.

17. În cadrul aceluși proces, SA „Moldovagaz” a depus la 17 decembrie 2018 acțiune reconvențională, prin care a solicitat încasarea datoriei în mărime de 392 402,34 MDL și compensarea taxei de stat. Însă, acțiunea reconvențională a fost restituită prin încheierea protocolară din 12 februarie 2019.

18. Reclamanta SA „Moldovagaz” a solicitat prin cererea de chemare în judecată concretizată încasarea din contul CC „Codru-Market” SRL a datoriei în sumă de 389 916,37 MDL și a sumei de 11 772,07 MDL cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată suportate sub formă de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

19. La 25 martie 2019, CC „Codru-Market” SRL, reprezentată de avocatul Viorel Procopii, a depus demers privind ridicarea excepției de tardivitate, solicitând respingerea cererii de chemare în judecată a SA „Moldovagaz” ca fiind tardivă (vol. I, f.d. 32-34).

20. În motivarea excepției de tardivitate, CC „Codru-Market” SRL a indicat că decizia nr. 167 prin care furnizorul de gaze a efectuat calculul prin metoda paușala și invocată drept temei de înaintare a acțiunii, a fost emisă la 17 decembrie 2015. Iar cererea de chemare în judecată a fost depusă la 13 februarie 2019, cu omiterea evidentă a termenului general de prescripție.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

21. Prin încheierea din 25 iulie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea SA „Moldovagaz” cu privire la repunerea în termen a acțiunii. S-a repus în termen înaintarea acțiunii SA „Moldovagaz” împotriva CC „Codru-Market” SRL cu privire la încasarea datoriei. S-a respins excepția de tardivitate formulată de CC „Codru-Market” SRL, reprezentată de avocatul Viorel Procopii, ca neîntemeiată (vol. I, f.d. 57-60).

22. Prin hotărârea din 12 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis acțiunea depusă de SA „Moldovagaz”. S-a încasat din contul CC „Codru-Market” SRL în beneficiul SA „Moldovagaz” suma de 389 916,37 MDL cu titlu de datorie și suma de 11 697,49 MDL cu titlu de compensare a taxei de stat, iar în total suma de 401 613,86 MDL. În rest, pretențiile privind încasarea cheltuielilor de judecată s-au respins, ca neîntemeiate (vol. I, f.d. 164, 168-174).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

23. La 26 noiembrie 2021, CC „Codru-Market” SRL, reprezentată de avocatul Viorel Procopii, a depus prin intermediul poștei electronice cerere de apel nemotivată (vol. I, f.d. 166, 167), iar la 15 aprilie 2022 cererea de apel motivată împotriva hotărârii din 12 noiembrie 2021 și a încheierii din 25 iulie 2019 ale Judecătorei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 186-187 recto-verso).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

24. Prin decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de CC „Codru-Market” SRL și s-a menținut hotărârea din 12 noiembrie 2021 și încheierea din 25 iulie 2019 ale Judecătorei Chișinău, sediul Centru (vol. I, f.d. 208, 209-221).

25. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că, prin decizia nr. 167 din 17 decembrie 2015, SA „Moldovagaz” a efectuat la consumatorul CC „Codru-Market” SRL calculul consumului de gaze naturale prin metoda sistemului paușal

pentru perioada de 12 luni precum și a dispus încheierea contractului de furnizare cu gaze după achitarea sumei recalculate, conform pct. 151 din Regulament.

26. Potrivit precalculului efectuat pentru perioada 24 noiembrie 2014 – 23 noiembrie 2015, la locul de consum al CC „Codru-Market” SRL a fost stabilită o datorie în sumă de 387 533,93 MDL.

27. Prin hotărârea din 21 august 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, menținută prin decizia din 06 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău și devenită irevocabilă prin încheierea din 01 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins acțiunea depusă de CC „Codru-Market” SRL cu privire la anularea deciziei SA „Moldovagaz” nr. 167 din 17 decembrie 2015, a facturii-cont nr. 3797 din 05 ianuarie 2016 în sumă 387 533,93 MDL și a facturii fiscale nr. MG 0049912 din 31 decembrie 2015 în sumă de 388 404,34 MDL.

28. Instanța de apel a considerat că, deoarece CC „Codru-Market” SRL a încălcat clauzele contractuale, iar decizia nr. 167 din 17 decembrie 2015, factura-cont nr. 3797 din 05 ianuarie 2016 în sumă 387 533,93 MDL și factura fiscală nr. MG 0049912 din 31 decembrie 2015 în sumă de 388 404,34 MDL au fost emise cu respectarea cadrului legal, CC „Codru-Market” SRL are obligația să achite SA „Moldovagaz” sumele calculate și datorate pentru consumul de gaze prin metoda paușală.

29. În privința încheierii din 25 iulie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a respins cererea cu privire la excepția de tardivitate și s-a admis cererea de repunere în termen, instanța de apel a menționat că instanța de fond just a reținut că prezenta acțiune a fost depusă la 13 februarie 2019 ca urmare a restituirii, prin încheierea protocolară din 12 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a acțiunii reconvenționale privind încasarea datoriei în mărime de 392 402,34 MDL, depuse de SA „Moldovagaz” la 17 decembrie 2018 în cadrul procesului în contencios administrativ inițiat de CC „Codru-Market” SRL contestarea deciziei SA „Moldovagaz” nr. 167 din 17 decembrie 2015 și facturilor emise de furnizor.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

30. La 08 februarie 2023, CC „Codru-Market” SRL a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând anularea deciziei recurate, a hotărârii din 12 noiembrie 2021 și a încheierii din 25 iulie 2019 ale Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi de respingere a cererii de chemare în judecată, pe motivul omiterii termenului general

de prescripție pentru înaintarea pretențiilor și compensarea cheltuielilor de judecată (vol. II, f.d. 1-5).

ARGUMENTELE RECURSULUI

31. În motivarea recursului, CC „Codru-Market” SRL, în esență, a reiterat circumstanțe de fapt și de drept similare celor expuse în cererea cu privire la ridicarea excepției de tardivitate, în referința depusă pe marginea cererii de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și au interpretat în mod eronat legea.

32. Recurenta a considerat că, instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au examinat pe fond prezentul litigiu și au admis pretențiile SA „Moldovagaz”, or, cererea de chemare în judecată a fost depusă cu omiterea termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani, prevăzut la art. 267 din Codul civil, iar repunerea în termen s-a efectuat cu încălcarea legislației naționale.

POZIȚIA INTIMATEI

33. Prin referința din 22 iunie 2023, SA „Moldovagaz” a solicitat ca recursul depus de CC „Codru-Market” SRL să fie declarat inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

34. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

35. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

36. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023.

37. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

38. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

39. Recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Codru-Market” a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

40. Art. 432 din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la momentul depunerii recursului:

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

41. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

42. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

43. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

44. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

45. Art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în ordine de apel:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

46. Art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.”

47. Art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

(3) Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.”

48. Art. 267 din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„(1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

(2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.”

49. Art. 271 din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. în apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.”

50. Art. 272 alin. (1) și (2) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„(1) Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

(2) Prescripția începe să curgă de la data când obligația devine exigibilă, iar în cazul obligației de a nu face, de la data încălcării acesteia. în cazul în care dreptul subiectiv este afectat de un termen suspensiv sau de o condiție suspensivă, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data împlinirii termenului ori a realizării condiției.”

51. Art. 277 alin. (1) lit. b) și (2) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„(1) Cursul prescripției extinctive se întrerupe:

b) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitrare, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent.

(2) După întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs până la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extinctivă.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

52. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din poșta electronică Zimbra cu adresa de e-mail „stefan.baes@justice.md”, decizia recurată a fost notificată electronic recurentei și reprezentantului acesteia la 19 decembrie 2022 (vol. I, f.d. 222). În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 08 februarie 2023 (vol. II, f.d. 1).

53. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, din motivele ce succed.

54. Conform avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, art. 6 CEDO garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

56. Instanța de recurs consemnează că legea procedural civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

57. Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

58. În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță.

59. Astfel, respectând principiile dreptului procesual civil, instanței de apel îi revine o deosebită atenție de a determina toate componentele acțiunii civile, și în special obiectul acțiunii civile și temeiurile acesteia. Obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

60. Prin urmare, instanța de judecată și de apel trebuie să determine raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe pricina dedusă judecătii, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

61. În cadrul determinării corecte a specificului obiectului acțiunii civile și al temeiului acesteia, instanța de judecată are obligația nu doar de a identifica natura raportului juridic dedus judecătii, ci și de a verifica incidența termenului de prescripție extinctivă aplicabil pretențiilor formulate. Verificarea respectării termenului de prescripție constituie o etapă esențială a examinării în fond a acțiunii, întrucât dreptul material la acțiune, adică posibilitatea creditorului de a obține protecția judiciară a dreptului său, nu poate fi exercitat valabil dacă termenul legal a fost depășit.

62. Astfel, stabilirea obiectului acțiunii civile (pretențiile concrete față de pârât) este indisolubil legată de identificarea temeiului juridic și factual al acesteia, ceea ce impune instanței să analizeze momentul nașterii dreptului la acțiune și durata termenului în care acesta putea fi valorificat. Determinarea corectă a temeiului presupune, în mod necesar, delimitarea faptelor generatoare ale raportului litigios de cele care marchează începutul curgerii prescripției și, după caz, întreruperea sau suspendarea curgerii lui.

63. Prin urmare, în exercitarea rolului său activ, instanța de judecată este chemată să examineze dacă acțiunea a fost introdusă în termenul legal. Această verificare este indispensabilă pentru asigurarea echilibrului dintre principiul stabilității raporturilor juridice și dreptul la un proces echitabil, întrucât admiterea unei acțiuni prescrise, în condițiile în care debitorul a ridicat problema tardivității, ar conduce la încălcarea securității juridice și la perpetuarea incertitudinii în raporturile de drept civil.

64. La caz, analizând minuțios memoriul deciziei din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a exercitat un control judiciar efectiv, complet și complex al încheierii din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și nici asupra circumstanțelor esențiale privind momentul nașterii dreptului la acțiune al SA „Moldovagaz” și incidența termenului de prescripție extinctivă în speță. Deși pârâta CC „Codru-Market” SRL a invocat expres excepția de tardivitate, instanța de apel nu a verificat dacă termenul de prescripție fusese respectat și, prin urmare, dacă existau temeiuri legale pentru admiterea cererii de repunere în termen formulată de SA „Moldovagaz”.

65. Sub acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că partea motivată a încheierii din 25 iulie 2019 este vădit contradictorie cu soluția pronunțată în partea dispozitivă. Or, în timp ce prima instanță a reținut în motivare că termenul de prescripție ar fi fost întrerupt prin depunerea cererii reconvenționale la 17 decembrie 2018, în dispozitiv a dispus repunerea reclamantei în termen, ca și cum termenul ar fi fost omis. Aceste două constatări se exclud reciproc, deoarece întreruperea termenului conduce la prezumția depunerii acțiunii în termen, în timp ce repunerea presupune, din contra, omisiunea termenului din motive independente de voința reclamantei și existența unor împrejurări justificative pentru a repune în termenul de prescripție omis.

66. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în situația în care prima instanță ar fi stabilit că termenul de prescripție a fost întrerupt, nu ar fi existat niciun temei pentru a dispune repunerea în termen. Distinct acestui fapt, dacă s-ar fi constatat omisiunea termenului, instanța era obligată să verifice existența unor circumstanțe obiective care au împiedicat depunerea acțiunii în termenul legal și care ar justifica necesitatea repunerii acesteia în termenul de prescripție omis.

67. Lipsa unei analize clare și coerente, precum și confuzia dintre cele două instituții juridice – „întreruperea curgerii termenului de prescripție” și „repunerea în termenul de prescripție omis” admisă de către prima instanță, impuneau instanței de apel obligația de a efectua un control judiciar riguros al încheierii din 25 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și înlăturării acestor erori.

68. La caz, însă, instanța de apel a preluat formal considerentele primei instanțe, fără a examina dacă cererea reconvențională din 17 decembrie 2018 a fost depusă „în modul stabilit de lege”, condiție indispensabilă pentru aplicarea art. 277 alin. (1) lit. b) din Codul civil privind întreruperea cursului prescripției. De asemenea, instanța de apel nu a verificat dacă, în lumina expirării termenului la 17

decembrie 2018, SA „Moldovagaz” a demonstrat circumstanțe obiective care să justifice repunerea în termen, conform exigențelor prevăzute de legislația în vigoare.

69. Instanța de apel trebuia să stabilească în mod cert care dintre cele două instituții juridice, „întreruperea cursului termenului de prescripție” sau „repunerea în termenul de prescripție omis”, este incidentă speței, întrucât acestea se bazează pe condiții juridice distincte, produc efecte diferite și impun elucidarea unor circumstanțe de fapt complet separate. Aplicarea instituției întreruperii prescripției presupune verificarea respectării stricte a condițiilor privind înaintarea acțiunii „în modul stabilit de lege”, în timp ce repunerea în termen poate interveni exclusiv în situația în care termenul a fost omis, iar reclamantul dovedește existența unor împrejurări obiective care au împiedicat depunerea acțiunii în termen.

70. Relevanța acestei distincții este amplificată de faptul că instanța nu poate aplica din oficiu instituția juridică pe care o consideră incidentă, ci este ținută de solicitarea expresă a reclamantei.

71. Prin urmare, instanța de apel trebuia să clarifice, cu prioritate și în mod motivat, care dintre cele două instituții juridice este aplicabilă în speță, pentru a determina exact care circumstanțe trebuie elucidate, ce probatoriu este necesar și în ce măsură soluția primei instanțe este conformă cu legea. Omiterea acestei analize a condus la menținerea unei soluții contradictorii și juridic nefundamentate, ceea ce impune casarea și trimiterea cauzei spre rejudecare. Or, lipsa unei analize riguroase a circumstanțelor speței și a unei motivări clare, pun în dificultate exercitarea unui control judiciar veritabil de către instanța de recurs.

72. La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani vs. Spania, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 § 1 din CEDO.

73. Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (Perez c. Franței [MC], nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; Loupas c. Greciei, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; Capacchione c. Republicii Moldova din 30 noiembrie 2021, § 19).

74. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie

analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (Paixão Moreira Sá Fernandes c. Portugaliei, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; Caraman c. Republicii Moldova din 16 februarie 2021, § 23).

75. În aceste condiții, instanța de recurs reține că se impune necesitatea casării deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel la Curtea de Apel Centru.

76. În conformitate cu art. 440 alin. (3), art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat CC „Codru-Market” SRL.

Casează integral decizia din 27 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea pe Acțiuni „Moldovagaz” împotriva Casei de Comerț „Codru-Market” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la repunerea în termenul de prescripție, încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni